

Samenzweersters, Poolse vrouwen in het verzet 1939 - 1945

Op 23 januari 2019 verzorgt het Generaal Maczek Museum weer een avond voor onze heemkundekring. Na een korte inleiding door de voorzitter van de museumstichting, Frans Ruczynski, wordt een indrukwekkende documentaire getoond waarin deze keer vooral vrouwen de hoofdrol spelen.

Na de bezetting van Polen door de Duitsers aan het begin van de Tweede Wereldoorlog, namen veel Polen deel aan het verzet. Veel vrouwen zijn ook ondergronds gegaan. Degenen die als soldaten aan de nationale Poolse opstand in Warschau in de zomer van 1944 - niet te verwarren met de Joodse opstand in het getto van Warschau in 1943 - hebben deelgenomen, werden na hun nederlaag geïnterneerd in het Emsland in Duitse kampen. Hier bevrijdden de geallieerden hen in april 1945. Over hun lot vertelt de documentaire van Paul Meyer. Begin april 1944 verliet de 1^e Poolse Pantserdivisie Noord Brabant nadat het de streek tot aan het Hollands Diep waaronder de streek van Made en Drimmelen had bevrijd en bezet. Op 12 april 1945 bereikten Poolse soldaten van de 1^e Poolse Pantserdivisie van Generaal Maczek het kamp Oberlangen in het Duitse Emsland ter hoogte van het Groningse Ter Apel. Daar bevrijdden ze meer dan 1250 Poolse krijgsgevangenen, voornamelijk vrouwen. De vrouwen waren na de nationale Poolse Opstand van Warschau in de zomer van 1944, niet te verwarren met de getto van Warschau opstand van april 1943, gearresteerd. Na hun overgave, werden de vrouwen behandeld als soldaten onder de Conventie van Genève en werd hen als zodanig het recht toegekend om als krijgsgevangenen te verblijven in door het Rode Kruis gecontroleerde kampen. Een historisch unieke situatie. In 1939, onder de Duitse bezetting, was de Poolse staat als geheel ondergronds gegaan. Aldus kreeg het verzet, dat een zaak werd van een hele generatie, naast een militair ook een civiele arm, waarin bijna de helft van de vrouwen actief was.

Ze fungeerden als boodschappers tussen de verzetscellen, als spionnen en als internationale koeriers om betrekkingen met de buitenwereld te onderhouden, met name de Poolse regering in ballingschap in Londen. Daarnaast werkten ze als journalist in de ondergrondse pers, als werknemer in de geheime sociale administratie om het lot, in het bijzonder van onderdrukte bevolkingsgroepen, te verlichten. Maar ook op militair gebied, blonken zij uit als wapensmokkelaars, als partizanen, als bommenwerpsters, als paramedici en tenslotte als gevechtssoldaten in de Opstand van Warschau. De portretten van de verzetsvrouwen in de documentaire belichten niet alleen de Poolse verzetsbeweging, maar geven ook het portret van een hele generatie. De film illustreert hoeveel de ervaring van het verzet het hele leven van deze vrouwen heeft gevormd.

Paul Meyer, de maker van de film en geboren in 1945, groeide op in het Emsland. Na zijn studie economie, sociologie, filosofie en geschiedenis was hij van 1974 tot 1982 docent aan het Sociologisch Instituut van de Universiteit van Freiburg. Sinds 1983 is hij freelance auteur. In 1998 ontving hij de Adolf Grimme-prijs voor zijn documentaire "The Captain of Muffrika". In een commentaar op zijn documentaire "Konspirantinnen-Samenzweersters", zegt Paul Meyer: "De meeste films over Duitse WO II-onderwerpen vertellen vanuit het perspectief van de dader / het slachtoffer, zelden

zonder een moreel gesloten einde." Voor mij als een Duitser was het een unieke kans om een film te maken uit de open wereld Om het perspectief te vertellen van die vrouwen die niet van de bezettingsterreur hielden, waarvoor verzet vanzelfsprekend was. '

Vrouwen krijgsgevangenenkamp OBERLANGEN (Nederlandse grens)

Poolse vrouwen van het "ondergrondse leger" gevangen genomen in Warschau aug - sept 1944

Topographie der Emslandlager im Zweiten Weltkrieg

